

ზიტურგიკული უწყებანი¹**ქომელნიმე უწყებანი****აღსრულებისათვის საღმრთოჲსა მოქმედებისა****სირველ ჭენირულისა ლიტურღიასა ზედა**

ჭუენის უწყებად, რამეთუ სირველ ჭენირული-
სა ლიტურღიასა ზედა იგალობების რაჲ «**ან ძალნი
ცათანი**», მღღელი და ღიაკონნი შევლენ წინა დაგე-
ბულისად, და აღიღებს მღღელი ღაფარნასა და
დასდებს მწარსა ზედა დიაკონისა, ხოლო წმიდასა
წუმბუმსა საღმრთოჲთა საიდუმლოჲთა მიიღებს მარ-
ჯუენითა და დაიდგამს თავსა ზედა თვისსა, ხოლო
ღარძიმსა ღვინითა აღიღებს მარცხენითა და გამოი-
ტანს, ხოლო დიაკონი სასაკმევლითა მხოლოდ წინა
უძღვის, უკმევს წესისაებრ, და არარაჲსა მთქმელნი.

ხოლო ოდეს მოინვეის ჟამი ზიარებისა და ითქმე-
ბიან სიტყუანი: «**სირველ ჭენირული წმიდა წმიდა-
თა**», მაშინ მღღელი აღვდის სინმიდეთა ღაფარნასა,
და ღიაკონნი შევალს წმიდასა შინა საკურთხეველ-
სა და დასდგების მახლობელად მღღლისა და იტყ-

¹ ხ. ღ. წ. წ. წ. წ., 1899. წ.ვ. 314-349. წხალი გამც. რედ.: ნ. ძ.

ვის: «**განსტეხე, შეუფეო, წმიდა სური**». შლდელი განყოფს მას მრავლითა კრძალულებითა ოთხად ნაწილად და იტყვის: «**განიტეხების და განიყოფის ღარიგი იმრთისა, განიტეხების და არა განიყოფის, მარადის იჭამების და არა დაილევის, არამედ მზიარებელთა განსწმედს**». ოა შთაასვენებს ნაწილსა ღარძიმსა შინა არარაჲსა მეტყველი.

ოა ღიაკონი შთაასხამს მდულარებასა ღარძიმსა შინა არარაჲსა მეტყველი და დასდგების მცირედ ქვემოთ. ღოლო მღღელი ეტყვის: «**ღიაკონო, მოვედ**». ოა მივალს ღიაკონი, ჰყოფს თაყვანისცემასა კრძალულებითა, ითხოვს შენდობასა და ეტყვის: «**აჰა, მოვალ წინაშე უკუდავისა შეუფისა. შომეც მე, შეუფეო, პატიოსანი და წმიდა ღორცი და სისხლი ოფლისა და იმრთისა და შაცხოვრისა ჩუენისა შესო ღრისტესი**». ღოლო მღღელი აღილებს საიდუმლოთასა ერთსა ჩაწილსა, მისცემს ღიაკონსა და ეტყვის: «**სახელი, სამღდელოსა ღიაკონსა მოგეცემის პატიოსანი და წმიდა და უხრწნელი ღორცი და სისხლი ოფლისა და იმრთისა და შაცხოვრისა**

ჩუენისა შესო ჴრისტესი, მოსატევებელად ცოდვათა შენთა და ცხოვრებად საუკუნოდ».

თა ემთხვევის ლიპკონი მიმცემელსა მისსა ჴელსა, ნარვალს და დადგების უკანით წმიდისა მრავლისა, და მოიდრეკს თავსა და ილოცავს ვითარცა მღდელი. შსგავსადვე აღიღებს მღღელი ერთსა ჩანისსა წმიდისა საიდუმლოსასა და იტყვის: «პატიოსანი და ყოვლად წმიდა ჴორცი და სისხლი ოფლისა და იმრთისა და შაცხოვრისა ჩუენისა შესო ჴრისტესი, მომეცემის მე, სახელი, მღდელსა, მოსატევებელად ცოდვათა ჩემთა და ცხოვრებად საუკუნოდ».

თა მოიდრეკს თავსა, ილოცავს და იტყვის: «მრწამს, ოფალო, და აღვიარებ... სერობასა საიდუმლოჲსა შენისასა... ჴათა არა სასჯელად, გინა დასასჯელად», – სრულიად, ვიდრე ბოლოდმდე. თა ესრეთ ეზიარების წმიდა საიდუმლოთა, ყოვლითა შიშითა მტკიცითა. ᴂსრეთ მიიღებს მღღელი ირუბელსა, მოინმედს ჴელსა და იტყვის: «დიდება შენდა, იმერთო» (სამგზის). თა ემთხვევის ირუბელსა

და დასდებს ადგილსა თვსსა. წგრეთვე, აღილებს წმიდასა ჭარძიმსა ბაფარნითა ორითავე ჯელითა და სვამს მისგან. წრარაჲსა მეტყველი მოიწმედს ბაგეთა. ბა წმიდასა ჭარძიმსა ბაფარნითა, რომელიცა ეპყრას ჯელითა, დასდგამს წმიდასა ზედა ღრაპეზსა. ბა მიილებს წყალსა, დაიბანს ჯელთა და ბაგეთა. ბასდგების მცირედ კერძო ღრაპეზისა და წარიკითხავს სამგზის ლოცვასა მადლობისასა: **«გმადლობ ჰენ, შაცხოვარსა ყოველთა იმერთსა»**, – ვიდრე ბოლომდის.

ჲოლო ღიაკონნი მაშინ სასმისისაგან არა სვამს, არამედ შემდგომად ამბიონის ლოცვისა მიილებს დანაშთომსა ჩანილსა წმიდათა საიდუმლოთასა (ხოლო უკეთუ მსახურებდეს მხოლოდ მღდელი, თვინიერ დიაკონისა, იგიცა შემდგომად ზიარებისა წმიდისა საიდუმლოჲსა სასმისისაგან არა სვამს, არამედ შემდგომად სრულყოფისა ლიტურდიისა და შემდგომად მიღებისა წმიდათა საიდუმლოთასა, რამეთუ შეხებითა სისხლითა დაღტობილისა ჩანილისათა სასმისი შეიქმნების მხოლოდ წმიდად

და არა საღმრთო ჭრისტეს სისხლად. შმისა გამომას ზედა სიტყვა სამღდელო არარაჲლა ითქმის აქა, ვითარცა იქმნების ლიტურლიასა ზედა შიღისა ჴასილისასა და ჴოანე Ⴀქროპირისასა). Ⴀოლო ლიაკონი აღიღებს წმიდასა ჴეშხუმსა, მიიღებს ზემოთ წმიღისა ჴარძიღისა და მოსწმედს სინმიღეთა არარაჲსა მთქმელი, და თაყვანის-სცემს სამგზის და განაღებს სამეუფოსა ჴჭესა.

**ჴრძანება, თუ ვითარ შუენის თქმა
განტევეებისა საუფლოთა და
იმრთისა შედისა დღესასწაულთა
შინა და სრულიად წელიწადსა**

Ⴀოლო უწყებულ იყავ შენ ამას, მღღელო, Ⴀდეს განტევეებასა იტყოდე დღისასა, გინა იმრთისმშობლის დღესასწაულისასა, მათ შინა ნუ იტყვი ამას: «**ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად წმიღისა შედისა Ⴀვსისათა**», პატიოსნისა და დიდებულისა შობისა მისისა, გინა დაძინებისა, გინა ტაძრად მიყვანებისა და სხვანი

დღესასწაული მისნი, გინა წმიდისა ორბელიანი
 ამორბედის შობისა, გინა თავის კვეთასა და სხვათა
 წმიდათა ხსენებათა, გინა მიცვალებათა მათთა,
 გინა პოვნათა და მოხუმათა² ნაწილთა. წრამედ
 ესრეთ იტყოდე:

ოკეთუ დღესასწაული იმრთისმშობლის შობისა
 იყოს, გინა მიცვალებისა და სხვანი: «**ქრისტემან
 ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩვენმან, მეოხებითა წმი-
 დათა შეგვწყალენ და გვაცხოვნენ ჩუენ, ვითარცა
 სახიერ არს და კაცთმოყვარე**».

ჴოლო უკეთუ იყოს წმიდისა: «**ქრისტემან ჭეშ-
 მარიტმან იმერთმან ჩვენმან, მეოხებითა ყოვლად
 უხრწნელისა ჰედისა ძვისისათა, წმიდისა მოცი-
 ქულისა, გინა მღვდელმთავრისა, ანუ მონამისა სახ-
 ელი, და ყოველთა წმიდათა**», და შემდგომი, ვიდრე
 ბოლოდმდე.

წინაჲთგან არცა შობასა იმრთისმშობელისასა,
 არცა ტაძრად მიყვანებასა, გინა დაძინებასა მის-
 სა, მოუწოდთ იმრთისა მიმართ ვედრებასა ზედა,

² წღმოყვანებას უნდა ნიშნავდეს(რედ.).

არამედ თვთ ყოვლად წმიდასა იმრთისმშობელსა. Ⴎსრეთვე არცა ჳსენებასა, არცა მიცვალებასა წმიდათასა მოუწოდთ ვედრებასა ზედა იმრთისა მიმართ, არამედ თვთ მათ.

განტევება

**საუფლოთა დღესასწაულთა,
რომელიცა ითქუმის მწუხრად, ცისკრად
და ლიტურგიასა ზედა წესისამებრ**

**ძვესა დეკენბერსა :ჰქ: დღესა,
ჟობასა ჟრისტესსა**

ჟომელი ქვაბსა შინა იშვა და ბაგასა მიიწვინა ჩუენისა ცხოვრებისათჳს, ჟრისტემან ჭეშმარიტ-მან იმერთმან ჩუენმან. – და შემდგომი, ვიდრე ბოლომდის.

ღანტევება წინა-დაცვეთისა

ჟომელმან მერვესა დღესა ჟორცითა წინა-და-ცვეთა ინება ჩუენისა ცხოვრებისათჳს, ჟრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

ღანცხადებასა იმრთისასა

ჟომელმან შორდანესა შინა ნათლისღება ინება შოანესაგან ჩუენისა ცხოვრებისათჳს, ჟრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

შიგებებასა

ქომელმან მართლისა სვიმეონის მკლავთა ზე-
და ტვირთვა ინება ჩუენისა ცხოვრებისათჳს, ჟრის-
სტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

წერისცვალებასა

ქომელმან მთასა ზედა წაბორსა ფერი იცვალა
დიდებით წინაშე წმიდათა წესთა მონაფეთა და
მოციქულთა, ჟრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან
ჩუენმან.

ბურიაკესა ღაიობისასა

ქომელმან კიცუსა კარაულისასა დაჯდომა ინ-
ება ჩუენისა ცხოვრებისათჳს, ჟრისტემან ჭეშმა-
რიტმან იმერთმან ჩუენმან.

შასვე კვირას მწუხრად

შომავალმან ოფალმან ნებსით ვნებად ჩუენისა
ცხოვრებისათჳს, ჟრისტემან ჭეშმარიტმან იმერ-
თმან ჩუენმან.

ზიდსა ხუთშაბათსა

ქომელმან სახიერებითა კეთილი გზა სიმდაბლით გვიჩვენა, ოდეს დაბანნა ფერჴნი მოწაფეთანი, და ჴუარცმა და დაფლვა ინება ჩუენთჳს, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

ღანტევება წმიდისა უნებისა

ქომელმან ნერწყვა და გვემა და ყვრიმლის-ცემა და ჴუარი და სიკვდილი დაითმინა სოფლისა ცხოვრებისათჳს, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

ჩმიდასა და დიდსა სარასკევსა

ქომელმან ჩუენ, კაცთათჳს, და ჩუენისა ცხოვრებისათჳს საშინელი ვნება და ცხოველს-მყოფელი ჴუარი და ნებსით დაფლვაჲ ჴორციითა ინება, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

ბვრიაკესა სასეჲისასა და

სრულიად ჴრწყინვალესა შვიდეულსა შინა

ჴრისტე აღდგა მკუდრეთით, სიკვდილითა სიკვდილისა დამთრგუნველი და საფლავების შინათა ცხოვრების მიმნიჭებელი, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

შმაღლებასა

ჴომელი დიდებით ჩუენგან ამალღდა ზეცად და დაჯდა მარჯვენით იმრთისა და შამისა, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

ბვრიაკესა შეერგასესა

ჴომელმან სახითა ცეცხლისა ენათაჲთა ზეცით გარდამოუვლინა ჴოვლადწმიდა სული წმიდათა ძესთა მონაფეთა და მოციქულთა, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

შასვე კვრიაკესა მწუხრად

ჴომელმან შამობრივისა იმრთეებისა წიაღთა-

გან წარმოაცალიერა თავი ძუსი და ზეცით ქუეყანად გარდამოჭდა, და ჩუენ ყოველნი ბუნებისა ჩუენისა მიღებითა განგვალმრთო, და ამისა შემდგომად ძვთ ზეცას ამაღლდა, მარჯუენით იმრთისა და შამისა დაჯდა, და საღმრთო და წმიდა და თანაარსი, ერთძალი და ერთდიდება და თანაგანმგებელი სული გარდამოავლინა წმიდათა მონათფეთა და მოციქულთა ზედა, და მის მიერვე განანათლნა იგინი, და მათ მიერ ყოველი ქუეყანა, ჴრისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა და უბინოჲსა, წმიდისა შედისა ძუსისათა, და წმიდა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა, იმრთის-მქადაგებელთა და სულითა შეზღუდვილთა³ მოციქულთა, და ყოველთა წმიდათა ძუსთათა, შეგვწყალნეს და გვაცხოვნნეს ჩუენ ვითარცა სახიერ არს და კაცთმოყვარე.

³ უანმტკიცებულთა, გარეშემოზღუდულთა, «კედელშემოვლებულთა»(რედ.).

სანთივევა

**სრულიად შვიდეულისა დღეთა,
ჩვეულებისაებრ წმიდისა
აღმოსავლეთისა ოკლესიისა**

ჟაბათსა მწუხრად

†რისტემან ჭემმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ღედისა ოკლესიასათა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა (და წმიდისა, რომლისაცა იყოს ეკლესია, და წმიდისა, რომლისაცა იყოს დღე), წმიდათა და მართალთა მშობელთა იმრთისათა – ოაკიმ და ონნასითა, და ყოველთა წმიდათათა, შეგვწყალებს და გვაცხოვნებს ჩუენ, ვითარცა სახიერ არს და კაცთმოყვარე.

ბურიაკესა ცისკრად

შკვდრეთით აღდგომილმან †რისტემან ჭემმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ღედისა ოკლესიასათა, წმიდათა დიდე-

ბულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა. – და შემდგომი, ვითარცა ზემონერილ არს.

ჩმიდისა ლიტურლიასა ზედა განტევება იგივე, ვითარცა ცისკარსა ზედა, ხოლო ითქუმის წმიდისაცა, რომლისაცა იყოს ლიტურლია – ოქროპირისა გინა ზიდისა ჟასილისა.

**ყვრიაკესა მწუხრად,
და ორშაბათსა ცისკრად**

ჴრისტემან ქეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ზედისა ღჳსისათა, პატიოსანთა ზეცისა უწორცოთა ძალთათა, წმდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა (და ეკლესიის წმიდისა და დღისა), წმიდათა და მართალთა მშობელთა იმრთისათა – ოაკიმ და Ⴀნნასითა, და ყოველთა წმიდათა, შეგვწყალნეს და გვაცხოვნნეს ჩუენ, ვითარცა სახიერ არს და კაცთმოყვარე.

**ღრშაბათსა მწუხრად,
და სამშაბათსა ცისკრად**

†რისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ღედისა ღუსისათა, პატიოსნისა დიდებულისა წინანარმეტყუელისა, წინამორბედისა და ნათლისმცემელისა ოანესითა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა. – და შემდგომი.

**სამშაბათსა მწუხრად,
და ოთხშაბათსა ცისკრად**

†რისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ღედისა ღუსისათა, ძლიერებითა პატიოსნისა და ცხოველსმყოფელისა ჯუარისათა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა. – და შემდგომი.

**ღოთხშაბათსა მწუხრად,
და ხუთშაბათსა ცისკრად**

†რისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან,

მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ზედისა ღვთისათა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა, წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა, ნიკოლას არქიეპისკოპოსისა შირონ-ზუკიისა და საკვირველთ-მოქმედისათა, – და შემდგომი.

**ქუთუბათსა მწუხრად,
და პარასკევსა ცისკრად**

†რისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ზედისა ღვთისათა, ძლიერებითა პატოსნისა და ცხოველსმყოფელისა ჯუარისათა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა. – და შემდგომი.

**სარასკევსა მწუხრად,
და შაბათსა ცისკრად**

†რისტემან ჭეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ზედისა ღვთისათა, წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა, წმიდათა დიდებულთა და კეთილად

მძლეთა მოწამეთა, ღირსთა და იმერთშემოსილთა მამათა ჩუენთა (და ეკლესიის წმიდისა და დღისა), წმიდათა და მართალთა მშობელთა იმრთისათა – შოაკიმ და ონნასითა, და ყოველთა წმიდათა, შეგ-
კნყალნეს და გვაცხოვნნეს ჩუენ, ვითარცა სახიერ არს და კაცთმოყვარე.

**შა სრულიად შვიდეულსა შინა წმიდასა
ზედა ლიტურღიასა იქმნების განტევება,
ვითარცა ზემო წერილ არს მწუხრად
და ცისკრად, დღეთაებრ; გარნა ითქუმის
წმიდისაცა სახელი, რომლისაცა
იყოს ლიტურღია, ესრეთ:**

წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა შოვანე ოქრო-
პირისა, ზონსტანტინეპოლელ არქიეპისკოპოსისა
(გინა შიდისა ჴასილისა, ანუ გინა ჴრიგოლ ში-
ოლოღოსისა).

**შასერობასა ზედა, და შუალამისა ლოცვასა ზედა,
და ჟამნობათა ზედა – მცირე განტევება იქმნების,
სრულიად შვიდეულსა შინა, ესრეთ:**

ჩრისტემან ქეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა ჴედისა ღჳსისათა, ღირსთა და იმერთშემოსილთა მამათა ჩუენტა, და ყოველთა წმიდათათა, შეგვწყალნეს და გვაცხოვნნეს ჩუენ, ვითარცა სახიერ არს და კაცთმოყვარე.

შხოლოდ კვირიაკესა, შუალამის ლოცვასა და ჟამნსა ზედა ითქუმის დასაწყისად:

შკვდრეთით აღდგომილმან ჩრისტემან ქეშმარიტმან იმერთმან ჩუენმან.

სარასკევსა მწუხრად, შაბათსა ცისკრად და ლიტურლიასა ზედა არა შუენის თქუმად განტევებასა ზედა: **ძლიერებითა პატიოსნისა და ცხოველსმყოფელისა ჴუარისათა**, ამისთვის ამათ დღეთა შინა ჴუარისა განგება არარაჲ არს, რამეთუ რომელსა დღესა მოხსენება და განგება პატიოსნისა ჴუარისა იქმნების, მაშინ მარხვა არს, ვითარცა ოთხშაბათსა და პარასკევსა, და აღპყრობ-

ასა ჯუარისასა. ოა მსგავსადვე კვირიაკესა შინა განტევება ჯუარისა არა მოიწესენების, ამისთვის, რამეთუ მარხვისა დღე არა არს. ოსრეთ უპყრიეს წესი და ჩვეულება წმიდასა აღმოსავლეთისა Ⴀკლესიასა და ყოველსა საპატრიარქოსა, და წმიდათა მონასტერთა და ყოველსა ადგილსა.

ღწყებულ იყავ ამას, რამეთუ სადაცა არს ეკლესია შაცხოვრისა ჴრისტეს ჴობისა, გინა იმრთის განცხადებისა, გინა Ⴀმაღლებისა და სხვათა: შვიდეულისა განტევებისა თანა არაოდეს ითქუმის დღესასწაულისა განტევება. Ⴀარნა ითქუმის დღესასწაულისა განტევება დღესა დღესასწაულისა მხოლოდ, ვიდრე წარგ ზავნადმდე; სრულიად წელიწადსა შინა მხოლოდ: ჴრისტემან ჭემმარიტმან იმერთმან ჩუენმან, – და შემდგომი დღისაებრ.

მოქლურავითნი უწყებანი

მღღელთა და ღიაკონთათჳს

თუ ვითარ თანამდებ არიან იგინი შემზადებად საიდუმლოხსადმი და ვითარ ჯერ-არს მოქმედებაჲ, უკეთუ მოწევნულ იქმნენ მათ ზედა მოულოდნელად უმეცრებისა ანუ რომლისამე შემთხვევისა გამო შეცთომილებანი, ჭირნი და ვნებანი, დამაბრკოლებელნი მათნი აღსრულებად საიდუმლოხსა.

შომადლებულ არს ოფლისა იმრთისა ჩუენისა ოესო ჴრისტესგან ოკლესიასა შინა შვიდნი საიდუმლონი: ჩათლისღება, შირონის ცხება, ზიტურღია, Ⴀღსარება, შღდებლობა, ჴორწინება და ხეთის კურთხევა, რომელნიცა ყოველნივე კურთხევითა მღღელმთავართაგან ტაძარსა შინა შეისრულებიან; ხოლო საჭიროთათჳს რომელნიმე საიდუმლოთაგანნი სახლთაცა შინა ძალუძსთ მოქმედებად.

ჴოლო საღმრთო **ლიტურღია** თვინიერ კურთხ-

ეულისა ტაძრისა არასადა იქმნების. ოა დიდთა ცოდვათა ქვეშე მყოფ არს არა ესრეთ მყოფელი, რამეთუ ეკლესია არს ესე სალოცველი, განმანათლებელი და განმნმედელი ცოდვისა, რაჟთა იყოს კურთხეული მღდელმთავრისაგან წესისაებრ, და მას შინა წარგზავნილი ოდიკი, კურთხევის მიღებული მღდელმთავრისაგან.

ჲოლო მღდელი და დიაკონი განეკრძალნენ შიშითა დიდითა მსახურებასა თანამდებსა, და განემზადნენ ესრეთ:

სირველად, რაჟთა დაიცვას თავი თჳსი წმიდისა საიდუმლოთა ზიარებისა დამაბრკოლებელთა ამათგან: უკეთუ წყევასა ქუეშე არს, ანუ გულძვირობასა, გინა შერისხვასა მღდელმთავრისაგან, ანუ თავსა შორის თჳსსა ცოდვათა სასიკვდინეთაგან.

ოკეთუ წყევასა ანუ განძებასა შინა და შერისხვასა შეკრული, ვინცა კადნიერ იქმნეს მსახურებად ლიტურდიასა, ვიდრემდის კრულებისაგან მიღებულ არა იქმნეს და განჯსნილ მფლობელისა მიერ შენდობისა, სინმიდისა მპარავი არს, და ურწმუნო-

თა თანა იუდეანთა ჴრისტეს მკვლელ იქმნეს, და მსჯავრისა და დასჯილებისა თავსა შორის თვსსა ყოვლად წმიდათა საიდუმლოთასა მზიარებელ.

უგრეთვე, შერისხულთა მღდელთმთავრისა ანუ სულიერისა მამისაგან, გინა რომლითამე ვნებითა შეპყრობილთა ერისკაცთა, კადნიერ იქმნას და ყოვლად პატიოსანთა საიდუმლოთა აზიაროს, იგიცა დაისაჯების, და ვითარცა მღდელი იმრთისა განიკითხვის. ღოლო თუ ამხილებდეს თვთ სვინდისი თვსი ცოდვასა რომელსამე, რაჟთა არა იკადროს მსახურებად, ვიდრემდის განინმიდოს ცოდვისაგან თვსისა, შემუსვრილითა გულითა და აღსარებითა წინაშე სულიერისა მამისა მტკიცითა წინადადებითა სიტყვისათა, არღარა უკუნეცევად ცოდვისა მიმართ.

ქამეთუ უკუეთუ არა აღიაროს და არა განინმიდოს სინანულითა, და ეგრეთ კადნიერ იქმნეს მსახურებად, შესძინოს სხვა უმძიმესი ცოდვა სასიკვდინე თავსა შინა თვსსა და სასჯელი საიდუმლოთასა უღირსებისათვს მოიღოს.

თა უკეთუ თვთ მსახურებასა შინა ლიტურღი-
ისასა სცნას ყოფაჲ თჳსი ცოდვათა შინა, დიდითა
მნუხარებითა ტკივნეულ და შემუსრვილ ჰყოს
გული თჳსი, განიძრახვიდეს კმა-საყოფელად,
რომელ მსწრაფლად ტკივნეულობითა აღიაროს.

ჴოლო დააბრკოლებს მსახურებისა მიმართ და
წმიდისა საიდუმლოჲსა ზიარებისა ესეცა ყოვლად,
უკეთუ ვინმე მღდელი, ანუ დიაკონი მაჭირვებელ⁴
იქმნა ვისამე და ეუსამართლოვა, და ესე უწყის,
რომელ იგი სწყრების და ტკივნეულ არს მისგან,
ანუ თვთ არიან ვისდამე ეგრეთ, რაჲთა არა იკად-
როს მსახურებად, არამედ ბრძანებისაებრ ოფლი-
სა პირველად დაეგოს და ეგრეთ შესწიროს.

ჴოლო თუ არს შორს სადმე და სამჭირნოდ თანა
არს მსახურება, აღუთქუას გულსა, რაჟამს იხილოს,
მყის დაეგოს და გულსა თჳსსა მტკიცედ ინანდეს,
და მიუტეოს, და საჭიროებისა გამო შესწიროს.
უგრეთვე დააბრკოლებს მსახურებისა მიმართ წმი-
დათა საიდუმლოთასა, აღმოვსება მუცლისა ნამეტ-

⁴ შემნუხებელი.

ნავისა მიღებითა ჭამითა და სმისათა. წმისთჳს, თუ საჭირო იყოს, მწუხრითგან მცირედ რაჲმე იგემოს და ეგრეთ განემზადოს კრძალულად.

ჴოლო დასასრულსა, მღდელი და დიაკონი მქონებელი მეუღლისა, უწინარეს მსახურებისა, დღეთა რაოდენთამე და შემდგომადცა დღესა მას, განეყენნენ შერევისაგან, რამეთუ უთმინოებითა ცოდავს.

შა ამისთჳს არათუ სამღდლონი, არამედ ყოველნივე ჴრისტიანენი, ღირსებით ზიარებად თანამდებ არიან, რაჲთა განეკრძალნენ ყოვლისაგანვე თვინიერ ჭირთა შინა სასიკუდინეთასა, რაჴამს საჭირო არს ზიარებად. ჴოლო ძილსა შინა შეგინება, რომელიცა უკეთუ თვინიერ ყოვლისავე მიზეზისა შეემთხვას, თვინიერ დიდისა დაჭირვებისა, მსახურებად რაჲთა არა იკადროს.

ჴოლო უკეთუ ძილითა, ჭამისა და სმისა მადრივ ჳმევიტა, ანუ მნიკულევანისა გულის-თქმითა მიზეზ-სცა, ვერღარა იკადრებს მსახურებად, ვიდრემდის არა აღუაროს სულიერსა მამასა და კა-

ნონითა წსნილება არა მიილოს.

ძანა-აძს მღდელსა და დიაკონსა ჟამსა საღმრ-
თოხსათჳს უსისხლოხსა მსხვერპლისა შეწირვისასა,
რადთა, ვითარცა სულითა ეგრეთვე ჳორციითაცა,
წმიდა იყვნენ და განბანილ, უფროხლა ჳელნი
და თავი და ბაგენი მისნი ყოვლად უმწიკვლო,
და თმანი და წვერნი განსწორებით, და ფრჩხ-
ილნი თითთანი მოკვეთილ, განფრთხილებისათჳს
მარგარიტთა⁵ მათ, რამეთუ, ვინ უწყის, შესაძ-
ლო არს მათ შინა დაფარულ იქმნენ იგინი. ბა
ეგრეთვე, ამბორის-მყოფელთა ერთათჳს ფრჩხ-
ილნი, ეგრეთ უსახოდ ჩუენებითა, შემანუხებელ
იქმნენ. უგრეთვე შესამოსელნიცა, რადთა აქუნდეს
კეთილ-სახილველნი, და არა დაბებკულნი და უხ-
მარნი ჭუჭყისა და სიძუელისა გამო. ჟომელნი არა
ესრეთ ჳყოფენ, შეურაცხად მისლვითა მით შეურა-
ცხჳყოფენ ჴრისტესა, და სასიკვდინედ სცოდვენ.
ჯერ-არს, რადთა ჟამითგანვე მწუხრისა განეყენოს
ყოვლისავე ჳორციელისა ნივთისა მიღებისაგან, და

⁵ ზიტურგიაში ბერძნულად ასე ეწოდება ევქარისტიალ წმიდა ნაწილებს: (οι) μαργαρίτες (რედ.).

გამორლუნასა პირისასა ფრთხილ იყოს, ნუუკუე შთაეტეოს გვამსა მისსა წყალი და შებრკოლება რაჲმე სცეს მაზიარებელსა.

ჟამისათჳს მსახურებისა

ჴოლო **ჟამი ლიტურლიისა** არს, ჩვეულებისაებრ განწესებისა Ⴑკლესიისა, **მესამე ჟამი დღისა**, არამედ იქმნებისცა ადრე და გვიანადრეცა, საწმარყოფისათჳს ცხოვართა ჴრისტესთა, ხოლო არცა უწინარეს განთენებისა დღისა და არცა შემდგომად შუადღისა არა იქმნების, და მყოფელი ამისი სცოდავს.

ჴოლო არიან დღენი, რომელთა შინა წმიდა Ⴑკლესიამან განაწესა **აღსრულება ლიტურლიისა შემდგომად შუადღისა**, უმეტესად მათ დღეთა, ოდესცა ლიტურლია შესრულდება მწუხრისათანა. Ⴑსენი არიან: წმიდა Ⴑრმეოცი მარხვისა, რაჟამს აღსრულდება Ⴑირველ ჟენირული, Ⴑიდი ჟაბათი, წინა დღე ჴრისტეს ჟობისა, იმრთისა განცხადებისა და დღე შერგასესი.

**ჩივთნი, საჭირონი მსახურებასა შინა,
რომელთა ჯერ-არს მღდელთა დაცვად,
ესენი არიან:**

ღდიკი დახეული ანუ განხვრეტილი და დაშავებული არა იყოს, რომელ მას ზედა წერილი არღარა აღმოიკითხოდეს, და არცა გამოხატული ქალაქდსა ზედა. ოკეთუ ვინმე იკადროს ესრეთსა ზედა შეწირვა, დიდად სცოდებს და ეპისკოპოსისა მიერ შერისხვითა განეყენების. **ჯერ-არს**, რაჟთა აქუნდეს წმიდასა **ქრაპეზსა შთასაცმელი**: ერთი კვართი მიწადმდე, და მეორე – მისგან უმჯობესი კეთილისაგან ქსოვილისა, იგიცა მიწადმდე; და ეგრეთვე **ღდიკისა შესახვევი** თანაშეზომილი თხელისაგან ტილოჲსა, ანუ ჭიჭნაურისა. ოა უკეთუ დაძველდენ, გამოსცვალონ იგინი, ბრძანებულისა მისებრ წესისა.

ოკეთუ წმიდა **ქრაპეზი** და **ქკლესია**, შემდგომად კურთხევისა, გინა კაცისა კლვითა მას შინა, ანუ უსჯულოთა კაცთაგან შეგინებითა შეურაცხქმნილ იყოს, და ცხადი მწვალებელთაგანი ვინმე

მძლავრებითა ტაძარსა შინა დაფლულ იყოს, ანუ წარმართთა ზედა-დასხმისაგან შეგინებულ იყოს, ესე ყოველნი უკეთუ არა მოეწენა მლდელსა უწინარეს დაგებისა და მერმე გულისწმა-ჰყო, უკეთუ უწინარეს «რომელი ქერუბიმთასა», ჯერ-არს, რა-ღთა განიძარცოს სამლდელო შესამოსელი, და და-აცადოს შეწირვა მსხვერპლისა, და დაგებული იგი პური და ღვინო მიიღოს ვითარცა კურთხეული პური და ღვინო. ოა უკეთუ შემდგომად «რომელი ქერუბიმთასა» სცნა, ვერღარა დაუტევებს ლიტურლიასა, არამედ სრულჰყოს, და ამისა შემდგომად არღარა იკადროს მსახურებად, ვიდრემდის კურთხევითა მლდელ-მთავრისათა შენდობილ იქმნას, და ტაძარი იგი კერძოთა კურთხევითა მლდელ-მთავრისათა განწმედილ იქმნას. ღოლო უკეთუ არა ესრეთ ჰყოს და არარად შერაცხოს, უსჯულოდ სცოდებს და თანამდებ არს ტანჯვათა ეპისკოპოსისა მიერ.

წურჭელნი სამღვდლონი

საჯმარნი არიან ესენი:

ჴარძიმი და ჴემხუმი, ჴარსკვლავი და ჳოვზი⁶, რაფთა იყვნენ ოქროჲსა ანუ ვეცხლისა, გინა კალი-სა. ოა ამისა გარეშე სპილენძთა და რკინათა, ანუ და უფროსლა ხისა, ჴარძიმსა შინა არა ჯერ-არს შეწირვა ყოვლაღვე და არცა იკადრების. ოა **ოასა-ბურველნი** – ერთი ჴარძიმისა და მეორე ჴემხუმისა და მესამე ორთათჳსვე – ჯერ-არს, რაფთა იყვნენ პატიოსანთა და რჩეულთა სამოსელთაგან, რამეთუ ძველთა შეურაცხთა და უნდოთა რათამე სამოსელ-თაგან შემზადებულნი არა ჯერ-არს მიახლებად.

ღგრეთვე, ყოველთავე ლოცვათა **ნარიკითხვი-დეს** წიგნისა მის სამსახურებელისათა, უწიგნოდ **ზეპირად არა იტყოდეს**, რამეთუ დაბრკოლება დაჳ-ინყებისა შემოვალს. Ⴀრცა თვინიერ **სანთელთა**, თუმცა ორისა გინა სამისა სანთლისა, ლიტურღია არა იკადრების, და ესეცა ფრიაღისა დაჭირვები-სათჳს.

⁶ ძჳ. ქართული ენით საზიარებელ კოვზს შ ა რ წ უ ხ ი ეწოდება (რედ.).

უსე ყოველნი უკეთუ უღებ-ჰყოს მღდელმან და არარად შერაცხოს, სასიკუდინედ სცოდებს.

სირველითგან ვიდრე უკანასკნელადმდე, ყოველნი მსახურნი წმიდასა ღრაპეზსა შინა მამაკაცნი იყვნენ. ოკეთუ მღდელი საკურთხეველსა შინა თვთვე თავისა თვისსა მომჭმარებელ იქმნეს მსახურებასა შინა, სასიკუდინედ შესცოდებს, რამეთუ შეურაცხ-ჰყოფს ვითარცა მას, რომლისა სახე ზედა თავსა თვისსა უტვირთავს, ეგრეთვე საიდუმლოსა მას, რომელსაცა მსახურებს.

ნა ლოცვანი გულსმოდგინედ, კრძალულებითა დიდითა, არარაჲსა დამტევებელმან, გულისა და გონებისა აღჰყრობით წარიკითხოს, რამეთუ იმერთი ვითარცა მრავალფასისა მარგარიტთა ბაგისა მისისაგან ისმენს.

ჟესაწირავი ნივთისა

ჟორცთათჳს ჟრისტესისა

ჟესაწირავისათჳს წმიდისა სურისა სახმარ არს ცნობად, რაჲთა იყოს **რჩეულისაგან იფქლი-**

სა, მარტივითა მხოლოდ წყლითა აღზელილი და ცომითა აღფუვნებული, არარაჟსა სიხენემისა და სიმყრალისა მქონებელი, არცა მეტმარილოვანი, რაჟთა ჭამისა მიმართ კეთილ-მისაღებელ იყოს. ღოლო უცომო, გინა გარეშეთა რათამე მარცვ-ალთაგან მოპოვნებული, ანუ თვინიერ წყლისა სხვისა ნივითა შეზელილი, გინათუ სიძველითა ცხობილსა მას მცირესა რაჟსამე უნდოჟსა გემოსი ანუ სიმწარისა მქონებელი, ყოვლაღვე არა იკადრების, და მყოფელი ამისი ფრიად სცოდებს და განიდევნების, რამეთუ საიდუმლო ესე ეგრეთთა ზედა არა შეისრულების.

შესანირაჟისა ნივთისა სისხლისა ჴრისტესისათჳს

ღგრეთვე ღვინისათჳს საჯმარ არს, რაჟთა იყოს მხოლოდ ნაყოფისაგან ვენაჯისა გამონურვილი, კეთილისა გემოჟსა და ფერისა მქონებელი, და სასმელად აღვილ შესანყნარებელი, არა რომლითამე ნივითა ნოტიოჟთა შერეული, არცა სიძმრისა

რაფსამე მქონებელი, ანუ ბოროტისა გემოჟსა და ფერისა ძნიად მისალებელისა, გინათუ სხვისა რომლისამე ნაყოფთაგან მოპოვნებული. ძვინიერ ნაყოფისაგან ვენაჯისა, ყოვლადვე ნუ ვინმე იკადრებს ანუ მოიგონებს რომლისამე განზავებასა, რამეთუ არათუ რომლითამე უცხოჟთა განზავებითა საიდუმლო ესე შეისრულების, არამედ შესცოდებს მღდელი მძიმედ სასიკვდინედ და განვარდების კურთხევისაგან.

ღნუ უკეთუ კვეთასა შინა მღდელი თქმასა ამისსა: „მეყსეულად გარდამოჭდა სისხლი და წყალი“, წყალსა არა შთაასხამს, ანუ თუ შემდგომად კურთხევისა წმიდათა საიდუმლოთასა, ჟამსა მას წმიდისა ღრავისა ჭარძიმსა შინა შთასვენებისასა, ნაცვლად მღულარებისა, განუკრძალველობითა შესცთეს და ცივი წყალი შთაასხას, ვითარცა განდგომილი ოკლესიისა და განმცემელი სასიკვდინედ შესცოდებს.

ღოლო შთასხმასა წყლისასა წმიდისა ჭარძიმსა შინა ფრიადი სიფრთხილე უჭმს, რომელ ანაგები

ღვინისა და გემო ნამეტნაობითა წყლისათა არა შეიცვალოს, რამეთუ საიდუმლო არა შეისრულეზის, და მსახური მძიმედ სასიკვდინედ შესცოდებს.

**ჰეცთომათათვს ლიტურლიასა შინა,
უმეცრებით მოსრულთა მსახურებასა
ზედა მას ჴორცთა ჴრისტესთა,
ესე იგი არს პურისა შეხდომისათვს,
შესრულებად მსახურებისა ძალუძსთ ესრეთ:**

ოკეთუ სცნას მღდელმან წინარე განწმედისა წინამდებარისა მისთვს პურისა, ყოვლად არს უცომოჲ ანუ სიძველითა განხრწნილი და ფერშეცვლილი, გინათუ სხვათა რათამე ნივთთა მარცვალთაგან შემზადებული, ჰყოფს ესრეთ: გარდასდვას იგი და აღილოს სხვა სეფისკვერი წმიდა იფელისა, და სთქვას მას ზედა: „მოსახსენებელად ოფლისა“, და რომლისაგანცა დასცხრა ადგილსა, კუალად მუენითგან იწყოს და სრულჰყოს.

ჴოლო უკეთუ უწინარეს თქუმისა საღმრთო-

თა სიტყვათა ცნობილ იქმნას, იწყოს ლოცვისა ამისგან: „შემდგომად ამათ სანატრელთა ძალთა“, განიმეოროს სხვანიცა და ეგრეთ ყოველი სრულჰყოს. ოსრეთვე ჰყოფს, უკეთუ იქმნას წინარე დიდისა ლიტანიისა, ანუ შემდგომად, რომელ ღრავი ჟეშუმსა ზედა არღარა იპოვოს, ანუ საკვირველებით, ანუ თაგვისაგან წარღებულ, ანუ გარღვარღნილ სამე იქმნას, უკეთუ შემდგომად კურთხევისა სცნას, აღღლოს სხვა სეფისკვერი კეთილი და ყოველივე წესი კვეთისა აღასრულოს, და ლოცვისა მისგან: „შემდგომად ამათ სანატრელთა ძალთა“, იწყოს და ჩვეულებრი მსახურება აღასრულოს. თა პირველი ღრავი, უკეთუ იპოვოს საღამე დაღარული ანუ სამსხვერღლოსა ზედა დაშთომილი, შემდგომად მიღებისა სინმიღეთა მათ, იგიცა მიიღოს.

ჲოლო თუ თვთ ზიარებასა შინა იქმნას ესე სხვა-სა სეფისკვერსა ზედა, წინარე აღწერისაებრ, წესი კვეთისა სრულჰყოს, და ლოცვისა მისგან, საღაცა ხმარებულ არიან სიტყვები: „ღამესა რომელსა

მიეცემოდა“, მუნით იწყოს და საუფლო სიტყვანი მხოლოდ პურთა ზედა სთქვას, და წარიკითხოს ლოცვა: მომწსენებელნი. «ჰენნი ჰენთაგანსა» ზედა აღილოს მხოლოდ ღეშხუმი საღმრთოთურთ ღრავით და შემდგომ წარიკითხოს ლოცვანი: „მერმეცა შევსწირავთ ჰენდა“ და „ოფალო, ჯომელმან ყოვლად ჩმიდა სული ჰენი“, ფსალმუნებითურთ. ოა შესრულებასა მას კურთხევისასა სიტყვებითურთ: „და ჰყავ უკუე სური ესე პატიოსან ჴორც ჴრისტეს ჰენისა“ და „შესცვალე სულითა ჰენითა ჩმიდითა“, მხოლოდ ღრავსა ზედა იტყოდეს, და წარიკითხავს ლოცვასა მზიარებელთასა.

ომა ყოველთა აღასრულებს საიდუმლოდ და არარას იტყვის ჳმით. შერმელა ეზიაროს და შეასრულოს საღმრთო მსახურებაჲ. ოა უკეთუ შემდგომად განწმედისა სცნას ესე, ვითარცა წინარე ითქვა, და პური შემსგავსებული არა იპოვოს საიდუმლოსა ამისთვის ჴორცისა ჴრისტესსა, მაშინ სხვისა პურისა მოპოვნებისად არღარა შესაძლებელ არს, მეყსეულად დასცხრეს მსახურებისა მისგან.

ქეთვევათათს შესანიწავისა ნიჭისა სისხლისა ჭრისტისა

ოკეთუ მღდელმან წინარე განწმედისა სისხლისა და შემდგომად განწმედისა ჴორცისა სცნას, რამეთუ არა არს ღვინო ჴარძიმსა შინა, გარნა მხოლოდ წყალი, გარდაასხას იგი ჭურჭელსა წმიდასა და შთაასხას ღვინო წყლითურთ მეტყველმან: „ერთმან მჴედართაგანმან“, და შემდგომ დაინყოს წარკითხვა სიტყვათა: „მსგავსადვე და სასუმელისა, შემდგომად სერობისა თქუა“ და სხვანი.

ჴოლო უკეთუ შემდგომად თქმულთა მათ სიტყვათა სცნას ესე, ეგრეთვე ჴყოს და იტყოდეს, ვითარცა ითქვა.

თა უკეთუ თვთ ზიარებასა შინა სცნას, კუალად ესრეთ ჴყოს: გარდაასხას სხვასა წმიდასა ჭურჭელსა და სასმისსა შინა შთაასხას ღვინო წყალსა თანა, მეტყველმან: „ერთმან მჴედართაგანმან“, და ინყოს: „მსგავსადვე და სასუმელისა, შემდგომად სერობისა“ და „სუთ ამისგან“. შმას ყოველსა იტყოდეს ჩუმად და ლოცვასა „მომჴსენებელნი უკ-

უე“ აღამალლებს სასმისსა და იტყვის: „ჰენნი ჰენთაგან“, და ლოცვასა: „მერმეცა შევსწირავთ“ და „ცფალო, ჟომელმან ყოვლად ზმიდა სული ჰენი“, „ხოლო სასმისსა ამას შინა“, და აკურთხებს მხოლოდ სასმისსა და იტყვის: „შესცვალე სულითა ჰენითა“, და სხვანი ყოველნი ლოცვანი ვიდრე ზიარებადმდე და ეგრეთ შეასრულებს ჩვეულებრსა მსახურებასა და წმიდასა ღარძიმსა დანაშთუნებლითა მით ღვინითა მორღვნის.

თა უკეთუ კვეთაში დაავიწყდეს შთასხმა წყლისა ღვინისა მიმართ და მოიწსენოს ესე უწინარეს განწმედისა სასმელისა, მოიღოს წყალი, შთაასხას და სთქვას: „ერთმან მწედართაგანმან“ და შემდგომი მისი. თა უკეთუ მოეწსენოს და არა შთაასხას, სასიკვდინედ სცოდებს.

თა უკეთუ შემდგომად განწმედისა მოეწსენა, არა შთაასხას მაშინ, გარნა ჟამსა მას მდულარებისა შთასხმისასა.

წმისთვს უწმს მღდელსა და დიაკონსა, რაჟთა ფრიად განეკრძალოს და ფრთხილ იყოს შთასხმასა

სასუმელისასა, და გულსმოდგინედ განიხილვიდეს სეფისკვერსა და ზედაშესა. ოკეთუ ვერ შემძლებელ იყოს პოვნად კეთილისა სეფისკვერისა და ზედაშისა, ჯერ-არს, რაჟთა დააცადოს შეწირვა, რამეთუ შეურაცხყოფა არს და ბოროტად დაისჯებინ.

ჟეცდომათათჳს განმედილთა მათ

წმიდათა ნიჭთა ზედა

უსეცა უწყოდეთ, რომელ სიტყვანი ესე საუფლონი და დიდნი: „მიიღეთ და სჭამეთ“, და „სუთ ამისგან“, და „ჰენნი ჰენთაგან“, და „ჰყავ უკუე“, ესე ყოველნი და „ხოლო სასმისსა ამას შინა“, და „შესცვალე სულითა ჰენითა წმიდითა“, – უკეთუ მსახურებენ მღდელნი მრავალნი, რაჟთა არა ითქუმოდენ ზოგად ყოველთაგან, არამედ მხოლოდ უპირატესისაგან.

ჴოლო უკეთუ მღდელი დავინყებულ იქმნას დიდთა ამათ და საუფლოთა სიტყვათა თქმად და საიჭველ ექმნას, ვითარმედ ესენი არა უთქვამს: „მიიღეთ“, გინა „ოფალო, ჴომელმან ყოვლად

ჩმიდა სული“ და შემდგომნი ამისნი, და ანუ „შეს-
ცვალე“, შემასრულებელი იგი – ესე ფრიადისა გა-
ნუკრძალველობისა და გონება-მიმოტაცებულობი-
სა და გინა სულისა აღშფოთებისა არს, და ფრიად
სირცხვილ და დასასჯელ არს მსახურისა მისთვის,
გარნა ესრეთ ჰყოს, იწყოს ლოცვისა მის: „შემდ-
გომად სანატრელთა მათ ძალთა“, და რომელსაცა
დიდთაგანსა სიტყვასა ეჭვდეს უთქმელობად, იგი
სთქვას, და ლოცვანი ვიდრე ბოლოდმდე შეასრუ-
ლოს და ესრეთ მსახურებაჲ აღასრულოს.

ყემთხვევისათჳს, დამაბრკოლებელი მღდელისა, არღარა შესრულებად საღმრთო მსახურებისა

აკეთუ მღდელი უწინარეს განწმედისა მის
შსხვერპლისა მიძიმედ რადმე დასნეულდეს, ანუ
მსწრაფლ მოკვდეს, მსახურება დაეტევების. თა
უკეთუ შემდგომად განწმედისა და შესრულებისა
შეემთხვას, რომელიცა მუნ მღდელი დაემთხვას,
მან აღასრულოს მსახურებაჲ იგი, რომლისაგანცა
იგი დასცხრა და ვნება-შემთხვეულსა მას თუცა

ძალ-ედვას მიღებად და არა მოკვდა მუნ, იგიცა აზიაროს და ესრეთ სრულ იქმნას.

ჴოლო უკეთუ მღდელი არავინ იყოს, რომელიცა კეთილ-განკრძალული კაცი იყოს, სინმიდე იგი კეთილად დაკრძალოს დაფარნითა, ვიდრემდის სხვა მღდელი მოვიდეს და ანუ მასვე ეკლესიასა, გინა სხვასა ეკლესიასა, სხვა ჟამის-წირვა აღასრულოს და დაშთომილი იგი სინმიდე ჟამსა ზიარებისასა წმიდასა ჴარძიმსა შინა შთასწმიდოს, და ეგრეთ ყოველივე ერთად მიიღოს. ოა შემდგომად მიღებისა დანაშთენი იგი, რომელიცა უწინარეს განწმედისა ვთქუთ, არა ვითარცა ჴორცი და სისხლი ჴრისტესი, არამედ ვითარცა კურთხეული პური და ღვინო იწმიოს.

ოკეთუ იწყოს მღდელმან წირვაჲ და კვეთასა შინა, ანუ კვეთისა შემდგომად ვიდრე «რომელნი ქერუბიმთამდე» უთხრან სნეულისათჳს, გინა ყრმისა ნათლისცემისათჳს, დაუტეოს და წარვიდეს, თუცა ფრიად არა შორევიდეს და სულთა მათათჳს იღვანოს, ხოლო ეკლესიასა შინა უბრძანოს

წარკითხვა ფსალმუნთა, ანუ სამოციქულოჲსა, გინა ქადაგებათა თქმა, და მოიქცეს და აღასრულოს საღმრთო მსახურებაჲ. ოლო უკეთუ ფრიად დაეყოვნოს საქმესა მას ზედა, დაუტეოს მას დღესა ლიტურღია და ცისკრად ჟამსა განთენებისასა შესწიროს ახლად სრულიად. ოა შემდგომად მიღებისა წმიდისა ხიარებისა, დაშთომილიცა იგი საჯმარ-ჰყოს, მსგავსად ზემოთქმულთა.

ოლო შემდგომად დიდისა ლიტანიისა არღარა დაუტეობს, არამედ აღასრულოს წირვა წესისაებრ, და სნეულისა მისთვის ჰყოს ვედრება. ოა ესრეთცა თუ იქმნას, რომელ დაყოვნებისა მისგან პური და ღვინო განხრწნილ რადმდე ანუ ძმრად შეცვალებულ იქმნას და მისაღებელად საძნაურ იყოს, აღილოს ესე და მდინარესა შინა შთასთხიოს.

ოა უკეთუ მწირველი მღდელი არა ეზიაროს, სასიკვდინედ სცოდებს და განვრდომის ბრალსა თანამდებ არს. ოკეთუ უწინარეს განწმედისა წმიდასა სასმისსა შინა ბუზი შთავარდეს, აღმოილოს და ქაღალდსა შინა შეხვეული დასწვას ცეცხლითა.

ჟოლო თუ დედაზარდლი, გინა სხვაჲ რომელიმე გესლიანი ქუემძრომელი შთავარდნილ იქმნას, აღმოილონ და შეხვეული ქალაღდსა შინა დასწვან, ხოლო სასმელი იგი ჴარძიმისა მისგან გარდაასხან სხვასა ჭურჭელსა შინა. თა მოილოს ღვინო წყლისა თანა და სთქვას: „ერთმან მჴედართაგანმან“, და შთაასხას. თა ეგრეთ შეასრულოს წირვა იგი და გარდასხმული იგი მდინარესა შთაასხას.

ჟოლო თუ შემდგომად განწმედისა იქმნას ესე და მისაღებად საძაგელ იყოს მღღლისა, აღილოს ფრიად სიფრთხილით, რომელ წვეთი სისხლისაგან არასადა დაითხიოს, და ჭურჭელსა ზედა პატიოსანსა სამ გზის განრცხას ღვინითა და შემდგომად შესრულებისა წირვისა აღმოღებული იგი წახვეული ბანბით, ანუ ტილოთურთ ქვასა ზედა წმიდასა დასწვან, ხოლო რომლითაცა განრცხა ღვინო იგი, ანუ მდინარესა, ან ქვეშე წმიდისა ღრაპეზისა შთაასხას და დაბუროს.

აკეთუ ფრიადისა ყინვისაგან ჴარძიმსა შინა სისხლი განყინულ იქმნეს, განაცხელოს დაფარ-

ნა და შეხვიოს, ვიდრემდის კუალად იქცეს წესსა თვისსა.

ჟოლო საღმრთოჲსა სისხლისაგან გარენარად ყოფითა და განუკრძალველად ქცევიტა, უკეთუ გარდასხმულ იქმნას ფიცარსა ზედა, ანუ მინასა, ანუ კვარცხლბეკისა საგებელსა, საიათა საგებელთა და ხალიჩათა ზედა, ფრიად სასიკვდინედ სცოდებს მღდელი. ჴარნა ესრეთ ჰყოს: უკეთუ შესაძლებელ არს, ენითა აღსწბას, ხოლო თუ არა, ღრუბლითა კეთილად მოხოცოს, და მერმე იატაკი იგი აღმოსჭრას და განწმედილსა ქვასა ზედა დასწვას, და ნაცარი იგი, ანუ მდინარესა, ანუ ქვეშე წმიდისა ღრაპეზისა შთაყაროს. ჟოლო საგებელთა ზედა გარდასხმული რა აღმოსჭრან, მეორესა ჟეშუმსა ზედა განრცხან კეთილად წყლითა. ტა ვითარცა გვითქვამს, ქვასა ზედა ეგრეთ დასწვან, და ნაცარი და წყალი, რომლითა განირცხა, ანუ მდინარესა, ანუ ქვეშე წმიდისა ღრაპეზისა შთასხან. ჟოლო ქვასა ზედა გარდასხმული, უკეთუ შესაძლებელ იყოს, ენითა აღსწბას, ანუ ღრუბლი-

თა მოწოცოს წყლითა, და წყალი იგი, ვითარცა გვითქვამს, ეგრეთ ჰყავნ.

ჴოლო თუ შთასაცმელსა ღრაპეზისასა, ანუ ოდ-იკისა, ანუ შესამოსელთა, ანუ ოაფარნათა ზედა გარდასხმულ იქმნას, ესრეთ ვყოფთ: პირველად ზაგითა აღსნზას, და ღრუბლითა კეთილად მოწო-ცოს, ხოლო შემდგომად შესრულებისა, აღიღონ შთასაცმელი წმიდისა ღრაპეზისა და ჴემზუმსა ზედა მეორესა სამგზის განრცხან წყლითა, და წყალი იგი, ვითარცა გვითქვამს, ეგრეთ ჰყავნ.

ჴოლო უკეთუ არარაჲ დაშთეს წმიდასა ჴარძიმსა შინა, შთაასხას ღვინო და წყალი კუალად წმიდასა ჴარძიმსა, და თქვას: „ერთმან მჴედართაგანმან“, და მერმე ადგილისა მისგან იწყოს: „ეგრეთვე სა-სუმელიცა“, და „სუთ ამისაგან“, და „ჴენნი ჴენთა-გან“, და მხოლოდ სასმელი აღიღოს, და „მერმეცა შევსწირავთ“, და „ოფალო, ჴომელმან ყოვლად ღმიდა“ თჴსის ფსალმუნით, და „რომელნი სასუ-მელსა ამას შინა“, და „შესცვალე სულითა ჴენითა ღმიდითა“. ომათ მხოლოდ სასმელსა ზედა იტყო-

დეს, და ლოცვა მზიარებელთა თქვას ბოლოდ-
მდე, საიდუმლოდ, და ეზიაროს. ოა მგალობელნი
შემსგავსებულსა ფსალმუნსა გალობდენ. ჟოლო
ძლიერად საკდემელ არს მსახურისა მისთვის და
მწარედ სტიროდეს შემთხვევისა მისთვის.

ოკეთუ შემდგომად ზიარებისა შეემთხვას მღ-
დელსა აღმოთხევა, აღმოთხეული იგი ჭურჭელსა
შინა დამარხონ, ვიდრემდის განწყეს. ოა ადგილი-
ცა იგი აღმოსთხარონ და ორნივე იგი ქვასა ზედა
დასწვან, და ვითარცა ზემორე გვითქვამს, ეგრეთ
ჰყავნ.

ოკეთუ ნაწილი წმიდისა ყორცისა მიწასა ზედა
დაეცეს, აღიღონ პატიოსნად ჟეშხუმსა ზედა, და
მიწა იგი აღმოითხაროს და, ვითარცა თქმულ არს,
დაიწვას, და ნაცარი მდინარესა ანუ ღრაპეზსა
ქუეშე შთაიყაროს. ყამსა სინმიდისა მიღებისასა
განეკრძალნენ მღდელი, რაჟთა დაწჷირებულთა
და ზედა ბაგეთა წარმოზიდულთა უღვაშითა
წვეთი სისხლისა არა აღებულ იქმნას, არამედ
უჭმსთ, რაჟთა პირველად ჴელითა განისწორონ

კეთილად, რომელ არა მიახლებულ იქმნას, და ეგრეთ მიიღონ. ოა ოაფარნითა მოიწოცონ ბაგე, და რომელსაცა კერძოსა ჴარძიმისასა დასდვა ბაგე, იგიცა ოაფარნითა მოწოცოს. ღოლო უკეთუ ესრეთ არა ჰყოს, მძიმედ შესცოდებს.

აკეთუ წმიდა ღრავი ღეშხუმსა ზედა განყინოს, რომელ ვერ განიტეხებოდეს, ღეშხუმი საღმრთოთურთ ღრავით, ჴარსკვლავითა და ოაფარნითა დაფარული, ცეცხლსა ზედა იპყრას და ეგრეთ განატფოს.

აკეთუ მღდელსა მსახურებასა შინა საღმრთოსა დაესხნენ უსჯულონი, ანუ ბილწნი მწვალებელთაგანნი, თუცა ვერ ძალ-ედვას სრულ-ყოფად, დაგებული იგი იწმიოს და ივლტოდეს, რაფთა არა დაშთეს საკიცხველად მათდა. ოა უკეთუ დაადგრეს მსახურებასა შინა, ფრიად კეთილსა ყოფს. ოა უკეთუ მოკლულ იქმნას მათ მიერ, მონამეთა გვირგვინსა მიიღებს.

ღოლო თუ სიკვდილი მღვდლისა ჟამსა მსახურებისასა ვინმემ ინებოს შეურაცხყოფისათჳს

წმიდისა სარწმუნოებისა, მღდელი მსახურებისა თანამდებ არს შესრულებად და არა განდგომად, რამეთუ უკეთუ მოკლულ იქმნეს, მოწამეთა თანა შერაცხილ იქმნეს. ოკეთუ მღდელსა მსახურებასა შინა ეკლესია ეწვოდეს, ანუ დაცემაჲ ეგულვებოდეს, აღიღოს დაგებული იგი ყოვლად პატიოსნებით დაფარული და სხვასა შინა ეკლესიასა მასვე დაგებულსა ზედა, რომლისაგანცა დასცხრა, მუნით იწყოს და მსახურებაჲ იგი აღასრულოს.

ოკეთუ შემდგომად განწმედისა იქმნას, რომელ ჯორცად და სისხლად შეიცვალოს, გინა ჩჩვილად იხილვოს, ანუ ჯარძიმსა შინა სრულიად სისხლად ეჩვენოს, – ესე საკვირველებით იქმნების იმრთისაგან ურწმუნოებისათჳს, ანუ სხვისა მიზეზისათჳს. ოკეთუ კუალად მსწრაფლადვე პურად და ღვინოდ ეჩვენოს, კუალად ჩვეულებისაებრ მღდელი ეზიაროს და მსახურებაჲ აღასრულოს. ჰოლო უკეთუ დაადგრეს ჯორცად და სისხლად, გინა ჩჩვილად სახილველობასა შინა, ჯერ-არს, რაჲთა აღიხუნეს იგინი და პატიოსნად დაკრძალოს, და არა ეზი-

აროს მით, რამეთუ არა არიან ყორც და სისხლ
 ჭრისტესა, არამედ საკვირველება იმრთისა, ვი-
 თარცა ვსთქვით.

ჟაშინ აღილოს მღდელმან სხვა სეფისკვერი და
 ზედაშე წყალსა თანა, და ყოველივე წესი კვეთისა
 აღასრულოს, და მერმე ლოცვისა მისგან იწყოს:
 „შემდგომად ამათ სანატრელთა ძალთა“, და ყოვე-
 ლივე წესისაებრ შეასრულოს და ეგრეთ ეზიაროს
 და სრულჰყოს. ჟოლო დიდთა დღესასწაულთა და
 შაბათ-კვრიაკეთა თუცა დაადგრა მღდელი უმ-
 ნირველოდ, სასიკუდიინედ სცოდებს, რამეთუ დაე-
 ყენებიან ერნი სმენად ლიტურლიისა, რომელნიცა
 დღეთა ამათ წმიდათა მოსმენად და თანამდებ არი-
 ან.

ონყოდეთ ესეცა, რამეთუ ერთსა დღესა, ერთსა
 ღრაპეზსა ზედა, ჯერ-არს ერთ-გზის შესრულებად
 მსხუერპლისა მღდლისა მიერ, სასწაულად ერთი-
 სა სიკუდილისა და ვნებისა ჭრისტესა, და არა
 მრავალ-გზის.

**ჟემდგომად შესრულებისა
საღმრთოჲსა ლიტურგიისა,
თანამდებ არს მღდელი ესრეთ ყოფად**

შეყსეულად მღდელმან, ანუ დიაკონმან, ჟემდგომად ზიარებისა დანაშთომი საღმრთოჲსა ღორცისა წმიდასა სასმისსა შინა კრძალულებით შთასწმიდოს, რომელ არასადა გარდავარდეს. ოგრეთვე ოდიკსა და შესაცმელსა მისსა ზედა მოკრიბოს ერთად ჟეშხუმსა ზედა და შთანმედილი სასმისსა მიიღოს. ოა ოდიკი და შესახვევი ცეცხლსა, ანუ წყალსა ზედა არა განბერტყონ, რომელ მას ზედა თვნიერ საღმრთოჲსა ღორცისა სხვა არარაჲ არს, და უგულს-მოდგინებითა სასიკვდინედ სცოდვენ.

ჲოლო ჟემდგომად სრულყოფისა განფრთხილებით მორღვნან და იჴმიონ არარაჲსა დატევებად, და ღრუბლითა ანუ ტილოჲთა მოსწმიდონ, და ღრუბელი სასმისსა დაუტეონ, ხოლო სამსხვერპლოსა ზედა, ვიდრე ჴმევადმდე სინმიდისა, იყვნენ სანთელნი აღნთებულნი.

ჲოლო ყოველი წმიდისა საკურთხეველისა მსახ-

ურნი განსწავლულ იყვნენ მღდლისაგან, შიშით და ძრწოლით სლვად გარემოს სამსხვერპლოჲსა და წმიდისა ღრაპეზისა თაყვანის-ცემასა, რაჟამს იყვნენ მას ზედა საღმრთონი საიდუმლონი. ოგრეთვე, შესახვევი ოდიკისა, ღარძიმ-წეშხუმისა წარსაჯოცელისა ტილოთურთ, ჯელითა მღდლისა, ანუ დიაკონისათა ჯშირად განირცხებოდენ საბანელსა ზედა საკურთხეველისასა, რამეთუ ამის მიერ ჭურჭელნი სინმიდისანი – ღარძიმი, წეშხუმი, ღარსკვლავი და ზოვზი – ჯშირად განიჯოცებოდენ, რომელ მტვრისა ანუ სინოტიისა მიერ არა უშვერ და განრყვნილ იქმნენ.

ბა შემდგომად სრულყოფისა და ჯმევისა საღმრთოთა საიდუმლოთა, განმძარცველი შესამოსელთა სამღდლოთა არა გამოვალს მყის, ვიდრემდის **ლოცვაჲ სამადლობელი** შემდგომად ზიარებისა არა თქვის.

ღამოსრული ეკლესიით მსწრაფლ საქმისა რომლისამე არა მიიქცეს, არამედ დაეყოვნოს ლოცვითა მადლობისათა და ევედროს, რომელ ყოველსა

დღესა ეგრეთ ღირს-ჰყოს იგი ოფალმან. ოა მას უკუე დღესა, რაჟთა დაიცვას თავი თჳსი ნამეტ-ნავისა ჭამისა, სმისა და ძილისაგან, და თანა ყოფისაგანცა მეუღლისა, რაჟთა ტაძარ სულისა ქმნილმან წმიდად დაიცვას სული თჳსი.

საღმრთო საიდუმლო არა ხოლო

ოიღსა ღუთშაბათსა, არამედ სხვათაცა

დღეთა, მრავალთა მიზეზთათჳს, შესაძლო

არს აღსრულებად წესისაებრ ოიღისა

ღუთშაბათისა აღწერილისა, და შემზადებად

და დაცვად ძალუძსთ ესრეთ:

ქაჟამს წმიდა საიდუმლო გაქუნდეს განმზადებად, ჟ მღდელო, საჭირონთათჳს საწმართა, ოიღსა ღუთშაბათსა შინა, ანუ სხვათა დღეთა შინა დიდმარხვისა პირველ განწმედლისა წესისაებრ, აღმოიღე ჳრავი მეორე და დაალტვე სისხლითა წმიდისა ჳრავისათა დიდითა სიფრთხილითა, რომელ გარდამატებულებითა არა გარდავარდეს წვეთისაგან შისისა.

ღოლო განშრობად ღარიგისა ესრეთ ჯერ არს: გაშალე ღრაპეზსა ზედა ოდიკი, და სანანილის- აგან აღმოღებული დასდევ ღეშხუმსა ზედა და თაყვანისცემით შემოუკმივე გარემოს მისსა, და წმიდითა ზახვრითა დაანვლილე მცირედ ნანილად, ხოლო შემდგომად დასდევ წმიდასა ქვასა მარ- ჯუენით კერძო კიდურისა თანა ოდიკისა, და ქვ- ასა მას ზედა კეცი ახალი, ანუ ქოთანი რკინისა, გინა სპილენძისა, ნაკვერცხლითა, და თაყვანის- მცემელმან აღილე წმიდა ღეშხუმი საღმრთოთა საიდუმლოთურთ და დასდგი მას ზედა, და წმიდი- თა ზახვრითა აქცივე, რათა არა დაინვას, და ესრეთ ჰყავ ვიდრემდე განწმეს. ოდეს განწმეს, გარდამოილე ოდიკსა ანუ ჭაფარნასა ზედა და, რაჟამს განგრილდეს, განწმელნი იგი შთასდევ სანანილესა და დასდგი თუსსა ადგილსა, და თაყ- ვანის-მცემელმან შეხვიე კუალად ოდიკი.

ღოლო სადაცა მარადლე მსახურებაჲ საღმრთო შეისრულების, დიდთა ქალაქთა და მონასტერთა შინა, შემზადებად სნეულთათჳს ძალ-უძსთ არა

ორისა ღრავისა დამკულელი, არამედ მისვე ერთისა ღარიგისაგან ნაწილისა აღმოღებული, დასხმულით საღმრთო სისხლით, ვითარცა ირვენა, და ეგრეთ საწმარ-ყოფად სნეულთათჳს.

შაცვისათჳს საღმრთოთა საიდუმლოთასა სნეულთათჳს

სირველ ყოვლისა თანამდებ არს მღდელი, რაჲთა ჭურჭელნი სინმიდისანი – ჭარძიმი, ჴეშხუმი, ჴარსკვლავი და ღოვზი, და სანაწილე, რაჲთა აქვნდეს ოქროჲსა, ანუ ვეცხლისა, ხოლო დაჭირვებისათჳს – კალისა, და ჴუარი და წმიდა სახარება შემკულნი, რამეთუ ამათ მიერ აღსრულდებიან საიდუმლონი მსახურებანი. ჟოლო რომელსა შინა დაცულ არს წმიდა საიდუმლო ჴორცისა ოფლისა, რაჲთა იყოს დაბურვილ, და ზედა მისსა ჴუარი, და არა სხვასა ადგილსა, არამედ წმიდასა ღრაპეზსა ზედა მდებარე. შა არცა შეეხოს ჴელი უკურთხეველისა, თვინიერ დიდისა დაჭირვებისა, რამეთუ სასიკვდინედ სცოდვენ.

ღოლო წმიდა სანანილე თუ არს ოქროჲსა, ანუ მოოქროვილი ვეცხლისა, შესაძლო არს მათ შინა დაცვა ნანილთა დაუფენავად ქალაღდისა, და უკეთუ არა არს მოოქროვილი და კალისაა, საჭირო არს, რაჲთა ქვეშე საღმრთოსა საიდუმლოჲსა დაიდვას ქალაღდი, და ყოველსა დღესა, ანუ მეორესა და მესამესა დღესა, თავდაუბურველი თაყვანისცემით განიხილვებოდეს. ოა თუ სინოტიისა მიმართ მიდრეკილ იქმნეს, განშალოს ოდიკი წმიდასა ღრაპეზსა, და მას ზედა ჴეშხუმითა ნანილები, ვიდრემდე განმწმენ, და ეკრძაღუ! რომელ ბუზი, ანუ სხვა რაჲმე არა შეეხოს, და სასიკვდინედ შესცოდო.

ოუ უზრუნველობითა დაუტევებ განსახრწნელად, სასიკვდინედ მძიმედ შესცოდებ, და განვრდომისა ბრალსა ქვემდებარე იქმნები.

ღოლო შემთხვევასა ზედა ამისსა, რაჲთა არავინ იკადროს ესრეთითა საიდუმლოჲთა ზიარებად, არამედ ზემოთ განჩენისაებრ მღდელმან შესწიროს სხვა ჳრავი, და სნეულთათჳს აღიღოს და განაწმოს

და დაიცვას. ჰოლო განწრწნილი იგი, მასვე სამსხვერპლოსა ზედა წმიდასა ღარძიმსა შთანმედილი მიიღოს.

შილებისათვის, დაცვისა და თაყვანისცემისა წმიდათა საიდუმლოთასა

ჟოველნი უკუე სამღდელონი მსახურნი თანამდებ არიან აღსრულებად ეკლესიასა შინა მსახურებასა საღმრთოთა საიდუმლოთასა, და ზრუნვად პატივით და თაყვანისცემით ყოფად მილებისათვის ნიჭისა. უგრეთვე, თანამდებ არიან ასწავებდენ ერთა, რომელ წმიდითა სვინიდისითა, უკეთუ შესაძლებელ არს დღესასწაულთა შინა, და უკეთუ არა, ოთხთა მარხვათა წელიწადსა შინა, თანამდებნი სინმდით და სიმდაბლით მოსლვად და მილებად წმიდათა საღმრთოთა საიდუმლოთა.

აკეთუ თვინიერ ოთხთა მარხვათა სხვათა ჟამთა ინებონ წმიდისა ზიარებისა მოსლვად, შვიდდღე პირველ, რაჟთა იმარხონ, ლოცვასა შინა საეკლესიოსა და მყოფმან სახლსა შინა, ხოლო და-

ჭირვებისათვის სამ დღე, ანუ ერთ დღე, წინარე განმზადებულმან წესისაებრ. შა განწმედილმან აღსარებითა, და მყოფმან მეუღლეობასა შინა, მოითმინოს მათ დღეთა შინა ყოვლად.

ღნყებულ იყავნ შენდა, ჟ მღდელო, რამეთუ უკეთუ მრავალნი იყვენენ საზიარებელნი, არა კმა ყოფისათვის წმიდისა ჴორცისა, ანუ სისხლისა, რაჟთა არა იკადნიერო შთასხმად ღვინო ახალი მეორედ, ანუ სხვა პური ლიტონი, რამეთუ სასიკვდინედ მძიმედ შესცოდებ და განვრდომისა სასჯელსა ქვემდებარე იქნები. ღოლო ესრეთსა შეხდომასა უბრძანე სხვათა მოცდად, და მსახურებულმან მეორესა დღესა აზიარენ იგინი, ანუ დამარხულისაგან ნაწილისა სნეულთათვის შთაასხენ სასმისსა შინა და აზიარენ იგინი.

ღოლო ცნობა-მიღებულთა და შეგნებისა სენითა მყოფთა, არა ჯერ-არს საღმრთოჲსა საიდუმლოჲსა მიცემად, არამედ რაჟამს ცნობიერებად მოვიდენ და თავსა შორის თვისსა ლმობიერად ვედრებად ეკლესიასა შინა, და აღსარებად და სინანულად მო-

სრულ იქმნენ, მაშინ რაჯთა აზიარო.

ნეშმარიტებით დამცველთა ნმიდისა ოკლესი-
ისა წესსა და მოცემულსა ბრძანებასა, კეთილ-
მსახურებით ცხოვრებულთა, მიანიჭებს ჴრისტე
ღვთალი ერსა თვსსა მშვიდობასა და წყალობასა
და დღე-კეთილობათა ქუეყანასა ზედა, ხოლო
საუკუნესა მას ზენათა სიხარულსა და შვებასა
დაუსრულებელსა, მეოხებითა უხრწნელისა ბე-
დისა წესისათა და ყოველთა ნმიდათა შისტათა,
ამინ.